

BOEKBESPREKING

REIZEN DOOR DE OUDE PEEL 100 EEUWEN PEELVERHALEN

JANSSEN, T., 2001. Stichting Verleden Peel. Gebonden met harde kaft. 232 pagina's. ISBN 90-806627-1-2. Te bestellen door € 29,00 (inclusief verzendkosten) over te maken op bankrekeningnummer 14.19.21.285 ten name van Janssen-Winkelmolen BV te Sevenum, onder vermelding van naam, adres, postcode en woonplaats.

Reizen door de oude Peel bevat een selectie van eeuwenoude peelverhalen die men kan zien als gouden turven die in de vele jaren opgestapeld werden in een oude "turfsjop", aldus een citaat uit het boek. Daarmee wordt meteen de gehele inhoud van het boek duidelijk: het is een boek vol verhalen dat niet direct geschikt is voor een groot publiek, maar meer voor de liefhebber van de Peelstreek.

Theo Janssen is zijn gehele leven nauw betrokken geweest bij de Peel. Ruim 20 jaar werkte hij als districtshoofd bij Staatsbosbeheer. In deze tijd verzamelde hij de vele interessante streekgebon-

den kennis over het landschap en haar bewoners. Het hier besproken boek is het eerste deel van Janssen's tweedelig levenswerk over de Peel. Het tweede deel zal eind dit jaar verschijnen. In het weekblad Grens en Maas van Janssen Pers in Gennep publiceerde Theo Janssen 150 afleveringen onder de titel 100 eeuwen Peelverhalen. Deze afleveringen vindt u grotendeels terug in dit boek.

De hoofdstukindeling is opgedeeld naar de geologische ouderdom van de turf: de dargturf, de blauwe turf, vliktenturf en huisrissen. Dit geeft ook meteen de indruk hoe het gehele boek is opgebouwd. De opmaak en indeling komt wat rommelig over en is niet altijd even logisch. Het hoofdstuk Dargturf gaat over het ontstaan van het typische peellandschap. Het volgende hoofdstuk, Blauwe turf, met als ondertitel "een tocht

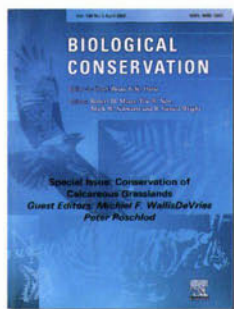
langs dorpen en heerlijkheden", worden vooral de peeldorpen besproken. Lezenswaardig is bijvoorbeeld het gedeelte over een floristische expeditie door de oude Peel in 1895. Het geeft meer een indruk op welke manier de expeditie werd uitgevoerd dan dat de floristische beschrijving bijzonder interessant is. In het derde hoofdstuk komen de Tranchotkaart, het Korhoen en ook de Wolf aan de orde. In het hoofdstuk "Vliktenturf, dwaalgasten in een (verleden) peelparadijs", worden de eerste milieuwetten voor de Peel beschreven. De Wolven en het Korhoen ontbreken ook in dit hoofdstuk niet.

Voor de lezer die geïnteresseerd is in de historie en volksromantiek van de Peel zal het boek zeker in de smaak vallen.

Henk Heijligers

RECENT VERSCHENEN

WALLIS DE VRIES, M.F. & P. POSCHLOD (eds.), 2002. Special Issue: Conservation of Calcareous Grasslands. 112 pp. Biological Conservation Volume 104 nr. 3. Elsevier, Amsterdam. Er zijn nog enkele exemplaren met korting voor € 32,00 (incl. verzendkosten) te bestellen bij De Vlinderstichting (tel. 0317-467346, e-mail: info@vlinderstichting.nl) of zonder korting bij Elsevier (tel. 020-4853757, e-mail: nlinfo@elsevier.nl). De prijs ligt dan rond de € 40,00.

In 1999 ondernam De Vlinderstichting actie voor de kalkgraslanden na verontruste geluiden over met name de vlinderstand in deze natuurgebieden. Hiertoe werd onder meer een internationale workshop gehouden met onderzoekers uit heel Noordwest-Europa. De neerslag daarvan is gebundeld in een Special Issue van Biological Conservation. De inzet was om een geïntegreerd beeld voor flora en fauna te bewerkstelligen. De fauna krijgt zowel bij het beheer als in het onderzoek relatief weinig aandacht. Vooral de ongewervelde fauna verlangt een grotere ruimtelijke variatie dan bij botanisch beheer wordt verwezenlijkt. Toch kunnen beide bij een zorgvuldig beheer goed samengaan, wordt in het inleidende artikel betoogd. Na dit inleidende verhaal volgen vijf artikelen over insecten, drie over flora en vegetatie en één over de beheerspraktijk.

Uit de artikelen komt onder meer naar voren dat er een gebrek is aan goede verspreidingsgegevens en dat versnippering zowel voor planten als insecten een grote bedreiging vormt. Ook blijkt dat de integratie van onderzoek naar flora en fauna nog maar aarzeland op gang komt. Het afsluitende artikel benadrukt de vrij recente oorsprong van kalkgraslanden en het dynamische karakter van hun soortensamenstelling in de loop van de eeuwen. Het natuurbeheer zal terdege rekening met deze achtergrond moeten houden.

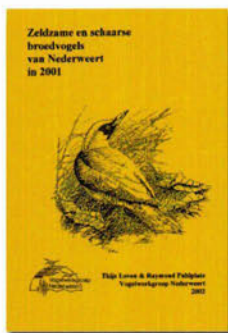
PONTI M. DE, 2001. Een onderzoek naar de vegetatie en vegetatiestructuur van adderligplaatsen op de Meinweg. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Roermond. 60 pp. Prijs excl. verzendkosten: € 4,- (leden NHGL) / € 6,- (niet leden). Schriftelijk te bestellen bij het Publicatiebureau van het Genootschap of na telefonische aanvraag op te halen bij het bureau van het Natuurhistorisch Genootschap in Roermond, tel. 0475-386470. Het rapport is ook in te zien in de biblio-

theek van het Natuurhistorisch Museum Maastricht. Al sinds 1976 vindt ecologisch onderzoek plaats naar de Adder in het Meinweggebied. Destijds werd de populatie geschat op 1200 tot 1500 exemplaren, momenteel zijn er mogelijk nog maar

400 dieren over. Om de teruggang te verklaren is vanaf 1998 het onderzoek geïntensiveerd. Het onderzoek beschreven in dit rapport vormt hiervan een onderdeel en spitst zich toe op de vegetatiesamenstelling en -structuur van adderligplaatsen. Heronderzoek vond plaats vanaf augustus 1998 tot en met mei 1999. Uit het onderzoek blijkt onder meer dat de samenstelling en structuur van vergraste heidevegetaties, waar Adders hun ligplaatsen hebben, ontstaan tijdens de successie van heidevegetaties naar eiken-berkenbossen en dat extensieve begrazing tijdens het groeiseizoen kan bijdragen tot het behoud dan wel het ontstaan van deze vegetaties. Het rapport gaat verder nog in op enkele ecologische en ethologische aspecten van de Adder op de Meinweg en bevat gebiedsbeschrijvingen van de adderterreinen. Het sluit af met beheersadviezen.

LOVEN T. & PAHLPLATZ R., 2002. Zeldzame en schaarse broedvogels van Nederweert in 2001. 58 pp. Uitgave Vogelwerkgroep Nederweert. Het rapport is te bestellen door overmaking van € 9,- op girorekening 122026 o.v.v. Vogelwerkgroep Nederweert, rapport 2002. Het rapport is ook in te zien in de bibliotheek van het Natuurhistorisch Museum Maastricht. In 2001 werd door de Vogelwerkgroep Nederweert een grootschalige broedvogelkartering uitgevoerd in de gemeente Nederweert, exclusief de Groote peel. Hiermee werd de gemeente voor het achtste jaar onderzocht op het voorkomen van kolonie-, zeldzame en schaarse broedvogels en is informatie beschikbaar over de aantalonwikkeling, trends en verspreiding. In het rapport wordt een

korte beschrijving gegeven van de gevolgd methode, het aantal onderzochte soorten en de volledigheid van de karting. Verreweg het grootste deel bestaat echter uit soortbesprekingen. Per soort wordt de aantalonswikkelingen gedurende de periode 1994-

2001 aangegeven en is veelal een verspreidingskaart voor 2001 opgenomen. Vervolgens worden de aantallen, verspreiding en ontwikkeling besproken en geïnterpreteerd. Het rapport bevat geen uitvoerige gebiedsbeschrijving, deze is al in een eerdere rapportage opgenomen. Soorten die in de periode 1994-2000 als broedvogel werden aangetroffen, maar in 2001 niet aanwezig waren, worden - met uitzondering van de Fluits - niet behandeld. Wel is een overzicht van het aantal vastgestelde territoria die in deze periode werden gekarteerd in een bijlage opgenomen.

CROMBAGHS, B. & W. BOSMAN (red.), 2002. Nieuwsbrief Geelbuikepad en Vroedmeesterpad nr. 3. 16 pp. In opdracht van de Provincie Limburg en het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. De Nieuwsbrief is aan te vragen bij mw. Sassen van het secretariaat van de afdeling Groen, provincie Limburg, tel. 043-389 99 44, e-mail: nhg.sassen@prvlimburg.nl of is in te zien in de bibliotheek van het Natuurhistorisch Museum Maastricht.

Deze nieuwsbrief wordt uitgebracht om iedereen op de hoogte te houden van de voortgang van het soortenbeschermingsproject Geelbuikepad en Vroedmeesterpad, waarvan de maatregelen gedurende de periode 2000-2004 worden uitgevoerd. In de derde nieuwsbrief aandacht voor het voorkomen van de Vroedmeesterpad in de periode 1958-2001 en een overzicht van de locaties waar in 2001 Vroedmeesterpaden zijn aangetroffen. Ook wordt verslag gedaan van een onderzoek uit 2001 naar de Geelbuikepad. In de rubriek "beleidsmakers, beheerders en vrijwilligers aan het woord" dit maal Arjan Ova van het Limburgs Landschap en Ton Stumpel van het onderzoeksbureau Alterra.

NATUURPUNT STUDIE vzw, 2002. Natuur.focus. Vlaams driemaandelijkse tijdschrift over natuurstudie en beheer. Natuurpunt Studie vzw, Turnhout/Natuurpunt vzw, Brussel. In Nederland lid worden van Natuurpunt kan door € 25,00 te storten op bankrekeningnummer 51.11.35.300 van Natuurpunt bij ABN-AMRO onder vermelding van naam en adres. Wie lid is van Natuurpunt kan ook een abonnement nemen op Natuur.focus door € 25,00 over te schrijven

op hetzelfde bankrekeningnummer. In België geldt het rekeningnummer 230-0044233-21 en zijn de bedragen € 17,50 respectievelijk € 8,50.

Voor meer informatie over Natuurpunt/Natuur.focus: info@natuurpunt.be of internetpagina: www.natuurpunt.be.

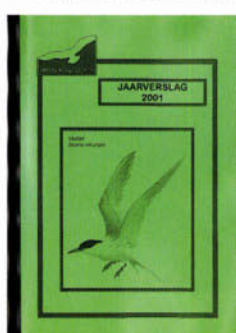
Ongeveer een jaar geleden zijn de Vlaamse Natuurreservaten en de De Wielewaal gefuseerd tot Natuurpunt. Deze vereniging zet zich in voor natuur en landschap in Vlaanderen. Natuur.blad is het contactblad van de vereniging en komt vijf keer per jaar uit.

Natuurpunt Studie een nieuw driemaandelijks tijdschrift uitgebracht, *Natuur.focus* genaamd. Dit blad is een forum voor kennis, inzicht en discussievoer over natuur en natuurbehoud in Vlaanderen. Iedereen met bijzondere interesse voor dit onderwerp, maar vooral vrijwilligers en beroepsmatige natuuronderzoekers en -beheerders vormen de doelgroep. Ieder nummer omvat meerdere artikelen, een overzichtartikel over een specifiek thema, een opinieartikel waarop lezers kunnen reageren en een rubriek met nieuws en wetenswaardigheden. Ook is er een rubriek waarin het werk dat vanuit Natuurpunt Studie wordt georganiseerd centraal staat. In het eerste nummer, dat januari 2002 is verschenen, onder meer artikelen over partnerkeuze en kleurvormen bij waterjuffers en de verspreiding van zaden door maai- en graasbeheer.

VOGELWERKGROEP DE HAESELAAR, 2002. Jaarverslag 2001. Vogelwerkgroep de Haeselaar. 191 pp. Stichting Natuurpublicaties Limburg van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg, Roermond i.s.m. Vogelwerkgroep de Haeselaar, Echt. Prijs excl. verzendkosten: € 6,00. Het rapport is schriftelijk te bestellen bij het Publicatiebureau van het Genootschap of na telefonische aanvraag op te halen bij het bureau van het Genootschap in Roermond, tel. 0475-386470. Het rapport is ook in te zien in de bibliotheek van het Natuurhistorisch Museum Maastricht.

Het veertiende jaarboek van de vogelwerkgroep de Haeselaar bevat de verslagen van de tellingen die in 2001 zijn verricht.

Het bevat dit keer geen totaaloverzicht van het gehele werkgebied omdat vanwege de MKZ-crisis een aantal telgebieden tijdens het broedseizoen niet toegankelijk was. Traditiegetrouw opent het rapport met een overzicht

van alle waargenomen vogelsoorten gedurende de afgelopen 14 jaar. In de andere bijdragen wordt verdere informatie gegeven over de hierin vermelde vogelsoorten voor 2001. Het bevat onder meer de inventarisatieverslagen van de telgebieden, de beek-tellingen, de wintertellingen langs de Maas, het Bijzondere Soorten Project Niet-Broedvogels en de Punt Traject Tellingen. Ook bevat het verslagen van de tellingen van de najaarstrekk, het nestkastenproject, de huiszwaluw- en gierzwaluwinventarisaties en het kerkuilenproject. Vermeldenswaardig is de vondst van twee territoria van de Kwartelkoning in Stevensweert. De telresultaten van de watervogeltellingen zijn gebruikt om aan te tonen dat de Midden-Limburgse Maasplassen onder de Europese Vogelrichtlijn vallen. Hiermee is het belang van deze tellingen duidelijk aangetoond.

BOVEE, R., L. VERBEEK, P. STIJNEN & J. UMMELS, 2002. Kerkuilen. Inventarisatie in Limburg. Verslag 2001. 39 pp. Vogelstudiegroep Natuurhistorisch Genootschap in Limburg, Roermond. Nadere informatie over het rapport is te verkrijgen bij het Bureau van het Natuurhistorisch Genootschap in Roermond, tel. 0475-386470. Meer informatie is ook te vinden op de internetpagina van de Landelijke Kerkuilenwerkgroep. Hierop zijn van alle provincies de meest belangrijke gegevens te vinden. Het internetadres is: www.uilen.org.

Voor de Kerkuileninventarisatie is Limburg opgedeeld in drie regio's, namelijk Noord-, Midden- en Zuid-Limburg. In het rapport worden per regio de resultaten van de inventarisaties van Kerkuilen besproken. Het gaat hierbij onder meer om nestkastonderzoek en waarnemingen van verkeersslachtoffers. Dit jaar zijn in Limburg maar liefst 186 broedparen vastgesteld, hiermee is het broedbestand met 50% toegenomen in vergelijking met verleden jaar. Het verslag bevat ook een artikel over de populatieontwikkeling van de Kerkuil in Limburg in de periode van 1967-2000. Opmerkelijk waren de "kraakpraktijken" in 2001; voor het eerst werden Kerkuilen aangetroffen in kasten die voor andere uilen waren bedoeld. Ook maken andere vogels gebruik van de kasten voor Kerkuilen of krijgt de Kerkuil tijdens het

broeden bezoek van een andere vogelsoort. In 2001 werden tijdens het onderzoek uitzonderlijk grote legsels aangetroffen. Om ongelukken tijdens het ophangen en controleren van de kasten te voorkomen, bevat het verslag richtlijnen om deze te voorkomen.

Voor het eerst worden ook de resultaten van de Kerkuiltellingen in Belgisch Limburg vermeld.

Wie zijn rapport, boek, etc. opgenomen wil zien in deze rubriek, kan een literatuurverwijzing met een korte inhoudsbeschrijving en de bestelwijze opsturen naar de redactie o.v.v. "recent verschenen". Onvolledige opgaven worden niet opgenomen. De publicaties moeten betrekking hebben op voor Limburg relevante onderwerpen.

Guido Verschoor